

YTTRANDE

2018-08-15

Fi2018/01303/V

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Att: Rebecka Appelgren
103 33 Stockholm

Frivilligorganisationernas insamlingsråd (FRII)
Drottninggatan 30
101 32 Stockholm

SOU 2018:20: Betänkande av Utredningen om gräsrotsfinansiering

Som branschorganisation för ideella verksamheter som arbetar aktivt med insamling av gåvor vill Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) lämna följande synpunkter på betänkandet.

FRII är en branschorganisation som arbetar för att insamling av gåvor ska bedrivas transparent, etiskt och professionellt. FRII representerar drygt 150 organisationer (bilaga 1) som under 2017 samlade in drygt 8,7 miljarder kronor i gåvor och bidrag från allmänheten, företag och organisationer. Intäkterna från plattformar för gräsrotsfinansiering utgör ännu en liten del av insamlingsorganisationernas totala insamling då det i dagsläget endast finns ett fåtal etablerade plattformar. Dock ser vi, precis som utredningen visar, en ökning i antalet aktörer, mer eller mindre seriösa, som vill etablera sig på marknaden.

Därför är det viktigt att utredningen får ta del av insamlingsorganisationernas perspektiv på gräsrotsfinansiering. I vårt svar fokuserar vi enbart på den donationsbaserade finansieringsformen, eftersom det är den som är direkt relevant för våra medlemmar.

1. Sammanfattning

FRII anser att donationsbaserad gräsrotsfinansiering kan vara en bra möjlighet för ideella organisationer att etablera eller öka sin insamling av gåvor. Det är också en chans för fler människor att engagera sig för civilsamhället som givare. Samtidigt anser vi att plattformsföretagen som förmedlar gåvor till ideella organisationer behöver omfattas av tydligare regler än vad som finns idag. FRII är därför positiva till förslaget om att lagstiftning behövs för att skapa kontroll av finansieringsformen.

Däremot anser vi att även donationsbaserad gräsrotsfinansiering ska inkluderas fullt ut i den föreslagna lagstiftningen och omfattas av tillståndskravet. Framförallt därför att det måste ställas högre krav på plattformsföretag vad gäller genomlysning, sundhet och kontroll av hur transaktionen av givarens pengar går till.

Det måste åläggas plattformsföretaget att garantera att pengarna förmedlas på ett säkert sätt, de behöver kunna visa när pengarna når fram till organisationen, och hur stor andel av beloppet som dras av i transaktionskostnad. När det gäller donationer till ideella organisationer bör det också finnas ett tak för hur stor andel av donationen som plattformen får ta i transaktionskostnader. Därför avstyrker FRII utredningens förslag att donationsbaserad gräsrotsfinansiering endast ska omfattas av registreringsplikt hos Finansinspektionen.

2. Insamlingsorganisationernas perspektiv på donationsbaserad gräsrotsfinansiering

För ideella organisationer som samlar in gåvor är ett högt förtroende från allmänhet och beslutsfattare avgörande både för att kunna bedriva insamling av gåvor och utöva sin verksamhet. Kraven på effektivitet är stora och för många givare är kostnaderna för insamling av gåvor en viktig faktor.

För att bibehålla allmänhetens förtroende för ideella organisationer i allmänhet och gåvogivande i synnerhet är det därför viktigt att plattformar för donationsbaserad gräsrotsfinansiering omfattas av en generell lagstiftning som eftersträvar öppenhet, sundhet och kontroll. Det är också av största vikt för de organisationer som ingår avtal med olika plattformsaktörer att känna trygghet i att den som ska ta in gåvor och förmedla dessa pengar vidare står under seriös statlig tillsyn.

2.1 Helhetsperspektiv på donationsbaserad gräsrotsfinansiering saknas

Utredningens fokus har varit på andelsbaserad och lånebaserad gräsrotsfinansiering. Därmed är vår uppfattning att utredningen saknar ett helhetsperspektiv på donationsbaserade plattformar i allmänhet, och på plattformar som förmedlar gåvor till ideella organisationer i synnerhet. Utöver risken för att ideella organisationer utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism finns ingen övergripande analys av riskerna med donationsbaserad gräsrotsfinansiering.

I utredningens kartläggning av plattformar för donationsbaserad gräsrotsfinansiering som är verksamma i Sverige har de plattformar som är inriktade på att förmedla gåvor till ideella insamlingsorganisationer helt utelämnats. Som tillägg till den kartläggning som utredningen gjort vill vi därför komplettera med en översikt av de större svenska plattformsföretag som är helt inriktade på insamling av gåvor till ideella organisationer (se bilaga 2).

Vi invänder mot utredningens definition av donationsbaserad gräsrotsfinansiering som rent altruistisk. Från givarens sida är donationen förstås rent altruistisk, men plattformen som förmedlar donationen är vanligen en vinstdrivande verksamhet. Alla plattformar som vi kartlagt i bilaga 2 tar ut en avgift på mellan 3-8%, som antingen dras av direkt från donationen, eller som debiteras organisationen enligt ett upprättat avtal. Långt ifrån alla plattformar är transparenta med dessa avgifter.

FRII bistår gärna med mer information och kunskap kring donationsbaserad gräsrotsfinansiering för förmedling av gåvor till ideella organisationer.

3. Donationsbaserad gräsrotsfinansiering bör omfattas av tillståndsplikt

FRII avstyrker utredningens förslag att donationsbaserad gräsrotsfinansiering endast ska omfattas av registreringsplikt hos Finansinspektionen då detta innebär en mycket begränsad tillsyn. Vi menar istället att donationsbaserad gräsrotsfinansiering ska inkluderas fullt ut i den föreslagna lagstiftningen och omfattas av tillståndsplikt. Vi anser det nödvändigt att framförallt följande regler bör omfatta även donationsbaserad gräsrotsfinansiering.

3.1 Genomlysning

För att höja kvaliteten på de tjänster som plattformarna tillhandahåller och därmed öka förtroendet för givande genom plattformar – och i förlängningen även för ideella insamlingsorganisationer – behöver plattformsföretagen omfattas av betydligt högre krav. Därför anser FRII att även plattformsföretag som förmedlar donationer ska omfattas av kravet på genomlysning.

Plattformsföretaget ska kunna tillhandahålla dokumentation och information om organisationsstruktur, hur verksamheten bedrivs och hur den organiseras. Företagets tillgångar och ekonomiska ställning ska kunna värderas. Det ska tydligt framgå hur stor andel av donationen som plattformsföretaget tar ut i transaktionsavgifter, vad avgifterna går till och om de dras av direkt från donationen eller begärs från organisationen som tar emot donationen. Som det ser ut idag är det långt ifrån alla plattformar som lever upp till dessa krav. Många informerar inte heller givaren om sina transaktionsavgifter.

Plattformsföretaget ska också kunna visa att pengarna når den organisation som givaren valt att skänka till, samt hur och när pengarna når mottagarorganisationen. Det bör också framgå i tjänsten vad för typ av organisation det är som samlar in pengar; om det är en ideell organisation, stiftelse, företag, en privat insamling etc. Plattformsföretaget ska också ge tydlig information om vad som händer om företaget försätts i konkurs.

3.2 Sundhet

FRII anser att även plattformsföretag som förmedlar donationer ska omfattas av kravet på sundhet. Det ska åläggas plattformsföretagen att garantera att pengarna faktiskt når den organisation som givaren valt att skänka sina pengar till. De transaktioner som sker mellan dels givaren och plattformsföretaget, och därefter mellan plattformsföretaget och organisationen som är mottagare av donationen, måste vara säkra och kunna garanteras. Det bör finnas en tidsgräns inom vilken ett plattformsföretag måste betala ut gåvorna till mottagaren. Garantin om att donationen når fram måste gälla även om plattformsföretaget försätts i konkurs. Plattformsföretagen måste kunna försäkra givaren och mottagaren om att donationen är skyddad från att bli inlåst vid konkurs.

Ett tillståndskrav och en mer omfattande kontroll av plattformsföretagen minskar också riskerna för att ideella organisationer utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Slutligen har vi sett exempel på att organisationer utnyttjas av olika aktörer som via plattformar eller appar anger organisationer som mottagare av donationer utan att organisationerna har godkänt detta eller ingått avtal med plattformen. Med en tydligare lagstiftning med krav på tillstånd och tillsyn skulle oseriösa aktörer inte kunna verka i samma grad.

3.2 Kontroll av avgifter

Vi anser att när det gäller donationer till ideella organisationer ska det finnas ett tak för hur stor andel av donationen som plattformsföretaget får ta ut i transaktionsavgifter.

4. Generella synpunkter om donationer via sociala kanaler

Vi önskar större tydlighet kring vad utredningen anser om sociala kanaler, såsom t.ex. Facebook som sedan 2018 har en tjänst där de själva förmedlar donationer till ideella organisationer (se bilaga 2). Såsom förslaget är utformat nu är det oklart om den nya lagen omfattar sociala kanaler och andra digitala lösningar. Med den tjänsteutveckling som sker internationellt för mellanhänder som förmedlar gåvor till organisationer, t.ex. Amazon och andra försäljningssajter där köparen kan välja att ge i samband med sitt köp, bör också tas i beaktande. Då dessa tjänster fungerar på samma sätt som en donationsplattform anser vi att lagstiftningen ska omfatta även dessa.

Stockholm den 15 augusti 2018

För Frivilligorganisationernas Insamlingsråd

Charlotte Rydh
Generalsekreterare

Bilaga 1: FRlls medlemmar A-Ö

Våra drygt 150 medlemmar representerar en bredd av ideella organisationer med olika ändamål, av olika storlek och på olika platser i landet.

A Non Smoking Generation
ActionAid
Afrikagrupperna
Afrikas flygande läkare - AMREF
Alzheimerfonden
Amnesty International
Astma- och Allergiförbundet
Autism- och Aspergerförbundet
Barncancerfonden
Barndiabetesfonden
Barnfonden
Blomsterfonden
BRIS
Bröstcancerförbundet
Buff Sverige
Cancer- och Allergifonden
Cancerfonden
CancerRehabFonden
Chemsec
Civil Rights Defenders
Clowner utan Gränser
Demensfonden
Diabetesfonden
Diakonia
Djurens Rätt
Djurskyddet Sverige
ECPAT Sverige
Erikshjälpen
Eskilstuna Stadsmission
Fibromyalgiförbundets forskningsstiftelse
Flickors Utbildning i Kamerun
Forska Utan Djurförsök
Friends
Friluftsförbundet
Frisk och Fri - Riksföreningen mot ätstörningar

Fi2018/01303/V

Frälsningsarmén
FUB
Föreningen Fairtrade Sverige
Föräldralösa Barn (tidigare Adoptionscentrum)
Gambiagrupperna
Greenpeace Norden
Göteborgs Kyrkliga Stadsmission
Göteborgs Räddningsmission
Hand in Hand Sweden
Hela Människan
Hjärnfonden
Hjärta till Hjärta
Hjärtebarnsförbundet
Hjärt-Lungfonden
Human Rights Watch
Hungerprojektet
Håll Sverige Rent
Hörselskadades Riksförbund - HRF
Ideella föreningen Furuboda Åhus
IndianChildren
Individuell Människohjälp - IM
Insamlingsstiftelsen Bräcke Diakoni
Insamlingsstiftelsen Choice
Insamlingsstiftelsen RFSL
Interpeace
IOGT-NTO-rörelsen ideell förening
Islamic Relief
Jontefonden
Kalmar Stadsmission
KFUM Sverige
Kristna Fredsrörelsen
Kvinna till Kvinna
Kvinnor & Hälsa
Latinamerikagrupperna
Lepramissionen
Lilla Barnets Fond
Linköpings Stadsmission
Läkare i Världen
Läkare Utan Gränser
Läkarmissionen
Läxhjälp

Fi2018/01303/V

Mattecentrum
Mentor Sverige
Mercy Ships Sweden
Min Stora Dag
Mind
Naturarvet
Naturskyddsföreningen
Neuroförbundet
New Hope Reseindustrins Barnfond
New Life Mission
Njurfonden
Nordens Ark
Nordisk Hjälp
Operation Smile Sverige
Oxfam Sverige
Palestinagrupperna i Sverige
Peace Parks Foundation Sweden
Plan International
PMU InterLife
Project Playground
Prostatacancerförbundet
Psoriasisförbundet
Psykiatrifonden
Radiumhemmets Forskningsfonder
Raoul Wallenberg Academy
Reach for Change
Reumatikerförbundet
RFSU Insamlingsstiftelse
Right Livelihood Award Stiftelsen
Riksförbundet för Rörelseförhindrade Barn och Ungdomar - RBU
Riksförbundet Hjärt-Lung
Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner
Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar
Rädda Barnen
Save the Orangutan Sweden
Scouterna
Sjöräddningssällskapet
Skåne Stadsmission
SOS Barnbyar
Spädbarnsfonden
Star for Life

Fi2018/01303/V

Stiftelsen Fryshuset
Stiftelsen Läkare Mot Aids Forskningsfond
Stockholms Stadsmission
STÖDKRIS
Suicide Zero
Svenska Afghanistankommittén - SAK
Svenska Celiakiförbundet
Svenska FN-förbundet
Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen
Svenska Hästars Värn
Svenska kyrkans internationella arbete
Svenska Livräddningssällskapet
Svenska Läkare mot Kärnvapen - SLMK
Svenska Röda Korset
Sverige för UNHCR
Sveriges Lions Hjälpfond
Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund - Sportfiskarna
Teskedorden
The Perfect World Foundation
Tjejzonen
Tostan Sverige
Ung Cancer
Unicef Sverige
Uppsala Stadsmission
War Child
WaterAid
We Effect
Vi-skogen
World Animal Protection
World Childhood Foundation
World's Children's Prize
Världsnaturfonden WWF
Västerås Stadsmission
Ågrenska
Örebro Stadsmission

Bilaga 2: Donationsbaserade gräsrotsfinansieringsplattformar i Sverige med inriktning på insamling av gåvor till ideella organisationer

Aktör	URL	Avgifter	Ursprung
Charity Storm	https://charitystorm.org	5% för administrativa kostnader + 3% för betalväxel och kortinlösen.	Sverige
Pennybridge	https://pennybridge.org	5% på insamlade medel som organisationen debiteras.	Sverige
Target Aid	https://www.targetaid.com	3% av gåvobeloppet går till administrativa kostnader.	Sverige
Better Now	https://www.betternow.org	Erbjuder tre stycken kostnadsförslag som ligger mellan 0kr/mån-50 000kr/mån + kreditkortsavgifter + moms 'Gratiskontot' har även en avgift på 5%-7% på insamlade medel. Det tillkommer även 0,8%-4% i betalningsavgift beroende på kort eller om det är SMS betalning.	Danmark
Zohero	https://zohero.com	Erbjuder fem stycken kostnadsförslag som ligger mellan 0kr/mån-999kr/mån beroende på hur mycket pengar man samlar in. Det tillkommer även 5% i rörlig avgift.	Sverige
Adstate	https://adstate.com	7,55% av insamlingsbeloppet går till betalnings- och administrationsavgifter.	Norge
Facebook	https://donations.fb.com	Ingen avgift för ideella organisationer som använder Facebooks betalningsplattform. Organisationen måste godkännas av Facebook för att delta.	Globalt